

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
 pololetna . . . K 2.—
 četrletna . . . K 1.—
 posamezna štev. 10 vin.

Nefrankirana pisma se
 ne sprejemajo; roko-
 pisi se ne vračajo.

Naša Moč

Glasiló slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
 ništvo v Ljubljani,
 Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
 po dogovoru.

Štev. 25.

V Ljubljani, 18. maja 1917.

Leto XII.

Mesto in dežela.

Prikazen lakote straši že po velikem delu Evrope. Skrb ne prizanaša niti nevtralcem in tudi ne obsežni Rusiji, katere preobilica je včasih večkrat vrgla cene žitu in izzvala, da so zahtevali kmetje, naj jih varujejo z visokimi carinami. Straši v Italiji, na Francoskem in v Angliji, ki je mislila, da bo vse večne čase neomejeno zapovedovala na morju in da bo zato lahko kupovala po celem svetu, kakor se ji bo ljubilo. Celi svet pri nas v Evropi se vprašuje, če bodo prebili do bodoče žetve. Najbolj seveda je v skrbeh mestno prebivalstvo in delavstvo.

Kmetje so splošno dobro preskrbljeni z živili. Povsod se v vseh deželah kaže enaka slika. Čim dražje kmetje prodajajo — tim manj živil potrebujejo, da plačajo, kar morajo kupiti v štacuni. Ostane jim za to tudi več pridelkov doma. Visoke cene živil pač vedno ne povzročajo, da prihaja tudi več živil na mestni trg. Sicer naj se pa ne misli, da je morebiti posebna lastnost le kmeta, prodati toliko blaga, kolikor je potrebno, da pokrije, kar sam potrebuje. V Rouenu, kjer prekladajo premog namenjen Parizu iz ene ladje v drugo, so plačali l. 1915 delavcem dnevno 18 frankov, da odpomorejo pomanjkanju premoga, ki so ga že takrat čutili. Privabiti so hoteli delavce in jih podžgati, da bi bili pridno delali. Delavci so pa sklenili, ker so toliko zaslužili, da so delali le tri dni na teden. Kmet, ki dobiva za mleko, surovo maslo, jajca, perutnino, zelenjavo in sadje tako visoke cene, kakršnih niti v sanjah niso slutili taki »tudi kmetje«, ki sicer nimajo niti ene kože, še kokoši ne in ki ne razločujejo pšenice od ovsca, seveda porabi ob visokih cenah večino živil za se in bo pripeljal manj živil na trg, kolikor jih je prej. Del svoje preobilice tudi pokrmi ali ga pa skrrije, ker misli, da bodo šle cene še bolj navzgor. Prezreti tudi ne smemo, da tisti, ki so na kmetih najbolj kupovali mestne izdelke; tudi fabriško žganje, vino, pivo, tobak, stoje skoraj do starosti starcev na bojišču in da potrebuje in kupuje vas zdaj manj fabriških izdelkov, kakor jih je prej potrebovala. Ženska, otrok in starec delajo več, rabijo tudi več in boljših živil,

kakor sicer, a kupijo manj v mestu, kolikor so prej kupovali v mirnih časih fantje in mošje. Vas je postala bolj samostojna in neodvisnejša od mesta; meščan hodi zdaj h kmetu beračit za živila; od vaščanove milosti zavisi, da dobi pod roko za visoke cene nad najvišjimi cenami krompir, jajca, mleko, mast itd.

Ne čudimo se, da stradata celo Petrograjčan in Moskovčan, da ni Parižan z živežem preskrbljen in ker razsaja lačni laški meščan. Tudi Američan bo čutil še to dobroto, če se bo pričel resno vojskovati.

× × ×

V deželah, ki so na gosto obljudene in ki se prežive potom inozemstva, izvažajo v prvi vrsti fabriške izdelke. Fabričan je že pred vojsko najmanj polovico svojega zaslužka izdal za živež.

Kaj naj se stori, da se prestane sedanja draginja? Fabrikant, ki gleda predvsem na svoj profit, stori vse, da pomnoži proizvodnjo. Amerika je dežela strojev v prvi vrsti za to, ker se delo dobro plačuje. Ameriški fabrikant tudi grdo in nečloveško dela z delavcem. Z uro v roki so določili, koliko mora vsak delavec v gotovem času napraviti. Če kdo dela v določenih sekundah ne izvede, ga takoj odpuste. Proti tej nasilnosti se je veliko pisalo in govorilo.

Draginja se tudi omeji s prosto trgovino, ki pa v sedanjih razmerah ne prihaja čisto nič v poštev in v ureditvi prehrane. V Nemčiji so fabrikanti veliko storili. Delavci, ki so zaslužili 4 do 6 mark na dan, so dobivali hrano za 1 marko in tudi cenejše. Koliko se je tozadevno zamudilo v Avstriji, delavci in delavke še tudi zdaj prav posebno čutimo.

Nasvetovalo se je tudi, naj bi tvornice premestili na kmete. Ugovori so pa zelo tehtni. V gosto naseljenih fabriških krajih se ena tvornica naslanja na drugo. Mesta dobavljajo n. pr. cenen plin za razsvetljavo in za obrat, bližina premogokopov je ugodna plavžem. Vse stopinje železne in tekstilne industrije, trgovina in banke se prilagodujejo industrijskim podjetjem. Transportni stroški so veliki, če išče industrija nove kraje. Mala podjetja bi izgubila svoje posebnosti, če bi se vse osredotočilo le

v nekaterih velikanskih tvornicah ne glede na krajne koristi, ki se morajo tudi čuvati. Fabriški delavci, saj tako se pravi, tudi ne gredo radi na deželo; še manj so naklonjeni misli, da bi šli delat na polje ob času žetve, oranja ali košnje. Sicer pa ti nasveti nasprotujejo tudi načelu o razdelbi dela in potrebi, da se obrat ne prekine.

A vse te pomisleke odtehta dejstvo, da če hočemo zdrav delavski naraščaj, bomo morali tudi misliti na to, da bo prišel delavec do malega kosa svoje zemlje. To pa v velikih mestih ni mogoče, pač pa je na deželi to mogoče.

× × ×

A kljub bodočim zadačam socialne politike morajo mesta skrbeti svojim meščanom za dobra in cenena živila. Če bi mesta nakupila posestva ali če bi jih vzela v najem in jih pustila obdelovati, bi s pridelki le deloma pokrila potrebščine prebivalstva in bi vsaj vplivala na cene krompirju, zelenjavi, sočivju in masti, mogoče tudi sadju. Mladina bi lahko preživela počitnice na kmetih. Saj bi se delo tako za dečke kakor tudi za deklice dobilo. Jeseni bi se otroci ne vrnili le zdravi domov, marveč bi se morebiti še vrnili z vrečami krompirja. Na mestne kolonije na deželi bi premestili še lahko druge obrate. Fekalije, ki jih danes mesta izpuste neporabljene v reke, bi se dobro porabile itd.

Seveda, prometna sredstva bi se morala zelo izboljšati. Vojska nam je odprla oči in pokazala, da zavisi moderno gospodarstvo od obratne službe. Ne da bi pretiravali, lahko trdimo, da na prometni krizi trpi cel svet. Vsak čuti posledice pomanjkljivega obrata na mokrem in na suhem. Ko se je vojska pričela, sta vsled zapore na morju čutili posledice predvsem osrednji vlesili, a polagoma se je beda posplošila. Predvsem je zaostal promet z živili, s surovinami, s premogom in z vojnim blagom. Zavora prometa je izzvala revolucijo v Rusiji. Neorganiziran dovoz s kmetov, kjer so še gotovo nakupičena živila, je povzročil, da se mesta niso mogla preživeti; organizirana nevolja je odstranila carizem. Anglija, ki jo do 1/5 rede polja, travniki in pašniki inozemstva, vidi, da se uresničuje, česar ni nikdar slutila: odrezana je od sve-

tovnega trga. Veliko sicer govore Angleži o ponovitvi poljedelstva; a za to, če je sploh mogoče, bo potrebnih več let. Dežela s svojimi 46. milijoni prebivalcev je tako velika, kakor Ogrska s svojimi 21. milijoni in ni tako rodovitna, kakor Ogrska. Ker manjka krmil, pobijajo živino, a tako se znižajo tudi gnojila; uspešno obdelati zemlje za to pač ne bo mogoče. Znižati bodo morali prehrano. A Anglež je navajen, da je iz polne sklede. Nikjer na celem svetu ni tako nadvladoval mestni značaj, kakor na Angleškem. Nikjer ni kapitalizem tako napredoval, kakor tam. Prost dovoz z morja je obogatil Angleže. Zdaj je Anglija le oblegana trdnjava. Položaj se vsak teden slabša.

× × ×

Mestno bogastvo ne koristi, če preneha dovoz z dežele. Za delavca je vprašanje pereče, ker mu je plača v prvi vrsti sredstvo, da se preživi; podjetniku vedno večja draginja izpodkoplje izvozno možnost. Preskrba z živili se bo morala v bodoče tako urediti, da bo zagotovljen uvoz tudi v najneugodnejših okoliščinah. Sedanje veliko mesto, ki je vedno odvisno od dobre volje kmeta, tvori trajno nevarnost. Meščani in delavci z njimi se morajo osamosvojiti: potrebne so jim kolonije na deželi, ali naj se pa preseli industrija na kmete. Delavec mora dobiti kosček zemlje, na kateri si bo lahko pridelal vsaj nekaj živil. To pa v sedanjih mestnih delavskih kosarnah ni izvedljivo.

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Zdravstveno stanje civilnega prebivalstva v Ljubljani za I. četrletje 1917.

V seji ljubljanskega občinskega sveta 8. t. m. je prečital dr. Tavčar sledeče velezanimivo poročilo dr. Krajca:

Revni plemenitaš.

Ko ga gostilničarka jezično tako naskakuje z različnimi vprašanji, zapušča gospod pl. Vlierbeke voz. Gostilničarki je povedal nekaj prijaznih besedi, čestital ji je, ker tako dobro izgleda, vprašal jo je, kako se godi njenim otročičem in ji povedal, da mora takoj v mesto. Pristrčno ji je nato stisnil roko, a le z nekako pokroviteljsko dobrohotnostjo, da se je poznala razlika stanu. Kočijažu je nato nekaj zapovedal, nato je ljubeznjivo pozdravil in odhitel peš proti mestu.

Na samotnem mestu utrdbe je gospod pl. Vlierbeke nekaj časa obstal; odstranil prah s svoje obleke, z žepnim robcem je pogladil klobuk in odšel v mesto.

V mestu je srečaval veliko ljudi. Niti trenutek ni mogel misliti, da bo sam. Glavo in telo je vzravnal; gledal je veselo in samozadovoljno; vsak si je moral misliti, da je srečen.

Prva četrletja 1914, 1915, 1916, 1917

prva četrletja	živo-rojeni	umrli po starosti															
		v I. mesecu			v I. letu			od 0—5 let			od 5—15 let			15—30 let	30—50 let	50—70 let	čez 70 let
		domači	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj				
1914	274	7	5	12	25	10	35	35	17	52	3	3	6	38	49	57	75
1915	328	17	6	23	36	11	47	40	17	57	7	1	8	28	45	74	56
1916	214	13	5	18	28	15	43	41	24	65	7	3	10	41	72	79	65
1917	239	14	8	22	25	21	46	57	32	89	3	7	10	27	55	93	87

leto	prebivalstvo	živo-rojeni	na 1000 prebivalcev živo-rojencev	umrli po starosti														umrli skupaj	od 100 umrlih je tujcev 0/00	na 1000 prebivalcev je umrlo 0/00	na 1000 prebivalcev umrlo je domačih 0/00
				v I. mesecu			v I. letu			od 0—5 let			5—15 let	15—30 let	30—50 let	50—70 let	nad 70 let				
				domači	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj									
1910	41711	1063	25.5	32	36	68	73	67	140	169	101	270	50	110	232	328	228	1220	48.4	29.2	15.1
1911	41946	1012	24.1	63	24	87	161	52	43	230	78	308	55	150	250	315	216	1295	46.0	30.9	16.7
1912	42415	1006	23.7	48	33	81	114	56	160	133	69	202	34	140	233	278	234	1122	46.9	26.5	14.1
1913	42904	1008	23.5	45	26	71	120	48	168	172	69	241	27	110	216	279	216	1090	45.9	25.4	13.8
1914	49309	1064	24.5	44	21	65	124	44	168	180	66	246	23	188	214	242	235	1155	43.9	26.6	14.9
1915	49695	995	19.9	47	25	72	146	45	191	188	69	257	37	153	219	275	220	1123	32.8	22.6	15.0
1916	50376	953	19.1	43	27	70	125	60	185	183	96	279	56	99	254	306	268	1262	35.8	25.2	16.1
							v petletju 10/14 povprečno 118					v petletju 10/14 povprečno 177						v petletju 10/14 povprečno 226			v petletju 10/14 povprečno 14.9

A ko gleda zadovoljno, ga njegova duša boli. Pričakuje ponižanja, srce mu zato krvavi. A več kakor svojo čast in kakor svoje življenje ljubi — svojo hčer! Kolikokrat je radi nje že vklonil svoj tilnik; kolikokrat je radi nje trpel liki mučenik!... Ljubezen ga tako močno prešinja, da ga v lastnih očeh dvigne vsako trpljenje, vsako novo ponižanje in da misli, da ga vsaka boleost poplemeniti.

Duša mu je kljub temu zelo nemirna; kri mu plove hitrejšje po žilah; čimbolj prihaja v mesto in se bliža hiši, kjer mora napraviti siten poset.

Obstane pred vratmi. Če se tudi zna tako premagovati, da se mu moraš čuditi, se mu le trese roka, ko potegne za zvonec.

Ko pride sluga in odpre, zopet gospodari nad seboj.

»Ali je gospod notar doma?« vpraša.

Sluga pove, da je doma; pelje ga v malo sprejemno sobo in zopet gre, da ga prijavi svojemu gospodu.

Ko je bil gospod pl. Vlierbeke sam, je hitro položil svojo desno nogo nad levo in se prepričal, da tako ni mogoče zapaziti, da je škorenj strgan. Nato je izvlekel svojo zlato tobačnico.

Notar je vstopil uradno, da vljudno sprejme posetnika. Komaj je pa zapazil, kdo da je pred njem, se mu je zmračil obraz; postal je tak, kakršen postane vsak obraz, kadar gre za to, da pričakujemo prošnje, ki jo bomo morali odkloniti. Ne da bi se bil hotel z lepimi besedami postavljati, se je omejil na nekaj hladnih, vljudnih besed; nato se je tiho z vprašajočim obrazom vsedel nasproti gospodu pl. Vlierbeke.

Nedobrohoten sprejem je gospoda pl. Vlierbeke razžalil, zmrazilo ga je, nekoliko je obledel. A takoj je zopet zbral svoj pogum in je proseče rekel:

»Prosim, oprostite gospod notar. Najnujnejša beda me je prisilila, da še enkrat prihajam in da sklicujoč se na Vašo velikodušnost prosim za malo uslugo.«

V prvem četrtletju 1917 razširile so se izmed akutnih nalezljivih boleznih le ošpice (morbilli) med otroci in sicer v prav velikem obsegu; umrlo je v prvih treh mesecih 6 otrok. Za davico (diphtheria) obolelo je 15 ljubljanskih otrok, od teh so le 3 umrli; iz drugih občin pripeljali so 5 otrok v bolnišnico, umrl je od teh 1. Za škarlaticino (scarlatina) obolelo je 8 domačih otrok, vsi so ozdraveli; tudi 6 iz okoliških občin v bolnico prinesenih otrok je ozdravelo. Otrpnenje tilnika (meningitis cerebro-splis. epidem.) zglašeno je bilo v enem smrtnem slučaju (tujec). Za dušljivim kašljem (pertussis) umrl je 1 otrok. Trebušnice (typhus abdominalis) naznanjen je bil trikrat izmed ljubljanskega občinstva, vsi trije bolniki so ozdraveli. Razen teh prišlo je 13 na legarju bolnih z dežele v deželno bolnišnico, od teh sta dva umrla. — Precej je bila januarja in februarja razširjena influenza, pa le v enem slučaju s smrtnim izidom. Za jetiko (tuberculosis) umrlo je v I. četrtletju 19 domačinov in pa 35 iz drugih občin v bolnišnico došlih bolnikov.

V minolem četrtletju umrlo je v Ljubljani 361 civilnih oseb, od teh je bilo 298 domačinov in 63 iz drugih občin, ki so bili prišli v svrhu zdravljenja v tukajšnje bolnišnice. Lani umrlo je v I. četrtletju 332 oseb (230 domačinov in 102 tujca).

Razvidno je iz priložene razpredelnice, da je pomrlo precej večje število starih ljudi kot prejšnja leta, da pa je tudi umrljivost otrok jako velika, posebno če se vpoštevata, da je zadnja leta število rojstev padlo in da je torej med prebivalstvom razmeroma manj otrok kot v prejšnjih letih. Ker ni nikaka nevarna nalezljiva bolezen zahtevala dosti smrtnih žrtev, je pač vzrok večje umrljivosti iskati v splošno poslabšanih življenjskih razmerah, osobito v pomanjkljivi, oziroma otežkočeni, nepravilni prehrani.

Te številke nam nudijo velezanimivo sliko, kako da je vplivala slaba pre-

hrana na umrljivost posebno otrok in starejših ljudi od 50 let naprej.

× × ×

Člane Prvega ljubljanskega delavskega konzumnega društva opozarjamo na občni zbor te zadruga, ki se vrši to nedeljo dne 20. maja ob 4. uri popoldne v društvenih prostorih na Kongresnem trgu. Občnega zbora se udeleži tudi g. dr. Krek.

Iz bilance za pretečeno leto posnamemo, da ima društvo 1315 članov, ki tvorijo z družinami vred 6000 glav. Denarni promet je znašal 1.965.622 K 95 v. Za blago se je izdalo 770.015 K 27 v., prejelo pa 780.155 K 23 v. Za vojno posojilo se je izdalo 9564 K 68 v., na plačah se je izdalo 14.421 K 50 v. Kosmati dobiček pri blagu znaša 28.630 K 63 v., čisti dobiček pa 3798 K 51 v.

Društveno premoženje je znašalo koncem leta 1916. na blagu 186.597 K, na terjatvah 5204 K 93 v., na predplačilih 15.044 K 40 v., v hišah 53.767 K 12 v., v inventarju 906 K 41 v., v raznih deležih 934 K, v vojnih posojilih 14.353 K 68 v., in v gotovini 5900 K 57 v., skupaj 282.708 K 11 v. Rezervni zaklad znaša 65.857 K 15 v. Iz bilance izhaja, da je zadruga delala z običajnim dobičkom kot pred vojsko. Zato je pa tudi popolnoma razumljiv velikanski naval, od strani občinstva za sprejem v zadrugo. Novi člani se vsled tega sprejemajo le v izjemnih slučajih.

Japonska tekmeč na svetovnem trgu.

Na daljnem Vzhodu se dela tiho in vstrajno. Nemoteni hodijo Japonci svoja pota, da si osvoje tuje, posebno vzhodnoazijske trge. Noben drug tekmeč ne križa njih potov. Nemoteno po sovražniku in po prijatelju zasledujejo svoj smoter. Če so že v mirnih časih na mnogih poljih resno tekmovali v svetovnem prometu, se je njih vpliv med vojsko še zelo pookstril. V nekaterih desetletjih so v mnogih industrijah

Vaši upniki le, če bi se nad vse ugodno prodalo Vaše posestvo... Gospod pl. Vlierbeke; storili ste neumnost, ki jo ni mogoče več popraviti. Če bi bil jaz na Vašem mestu, bi ne bil žrtvoval svoje in celo premoženje svoje žene, da bi rešil nehvaležnega, kmalu bi rekel »goljufa, če bi bil tudi moj brat!«

Gospod pl. Vlierbeke je sklonil glavo ob boleznem spominu; a na obtožbo proti bratu ni odgovoril. Krčevito so stiskali njegovi prsti tobačnico. Notar nadaljuje:

»S svojo neprevidnostjo sta postala Vi in Vaš otrok reva. Tega ne morete več prikrivati: deset let ste, kdo ve, koliko ste za to trpeli, skrivali Vaš popolen polom, a zdaj se bliža tisti trenutek, da boste morali svoje posestvo prodati. Plemenitaš pogleda vprašajoče, a boječe in dvomljivo notarja.

(Dalje.)

tako napredovali, da je evropski učitelj in tekmeč moral utihniti; v vojski so pa tudi toliko zaslužili, da bo to Evropa vse večne čase čutila. V svetovni vojski se marsikaj prezre. Postajamo ravnodušni. Na delo v mirnih časih zdaj ni časa in volje misliti, da si se ve, da so izgube velike.

Naše ladjedelnice, naši eksporterji in naši fabrikantje, ki izvažajo, zdaj ne znajo, kaj jim bo prinesla bodočnost. To vejo, kar so že izgubili in kar še bodo, če bo vojska še dolgo trpela. Nihče si pa tudi v sanjah ne more napraviti načrta svojemu bodočemu delu. Saj zavise načrti od mnogih okolnostih in dogodkov, da se res ne izplača kovati načrte, ki bi se pozneje podrli. Le to je mogoče upati, da bo že še boljše, zaupati smemo bodočnosti.

Tiste države, ki niso zapletene v vojsko, ap delajo mirno naprej. Vojska jim koristi. Močne in mogočne postajajo, da se bo moralo zelo računati z njimi, ko se bo končno že menda enkrat, kdaj, Bog ve, sklenil mir. V prvi vrsti se mora računati z Japonci, ki dobavljajo Rusiji in drugim državam sporazuma, a se širijo tudi na drugih trgih. Predvsem so se vrgli na Kitajsko in na Indijo. Japonci računajo z okolnostjo, da se bo vrgla angleška in ameriška konkurenca v prvi vrsti na kitajski trg. Do takrat hočejo kolikor mogoče dobiti zase. Na Kitajsko škilijo že dolgo časa tako glede na politično in z ozirom na gospodarsko nadvlado. Preplavljajo pa ne le z izdelki svojih tvornic, tudi kitajske surovine hočejo imeti. V prvi vrsti se jim cede sline po kitajskem železu in bombažu. Oprostiti se hočejo od Angležev in Američanov. Ameriške nevarnosti se boje tudi Japonci, posebno ameriško industrijo smatrajo za nevarno tekmovalko. Seveda vejo to tudi ameriški tvorničarji. Ameriška vlada natančno zasleduje Japonce in vsak trenutek poroča, da ustanavljajo Japonci na Kitajskem velike predilnice in tkalnice z lastnimi prodajalnimi središči izdelkov japonske tekstilne industrije. V prvi polovici leta 1915. se je zvišalo število bombaževih vreten na Japonskem za 500.000: trikrat več kakor leta 1913., izdelano blago je šlo skoraj vse na Kitajsko. Ker znajo dobro posnemati, ker se čisto nič ne ozirajo na tuje obrambne znake in ker so delavske sile še vedno primeroma poceni, lahko poplavlajo sosedne kitajske trge z manjvrednim blagom v krajih, ki so dišali angleškimi in ameriškim tvorničarjem. Bodočnost bo pokazala, če bodo nadomestili, kar so jim zdaj Japonci vzeli. Lahko ne bo šlo. Američani se Japoncev ravno tako boje, kakor se jih boje Japonci. Japonci se dobe po celem svetu. Vsak mora kaj izpeljati. Posebno so znani japonski trgovci. Japonski krošnjari in japonski veliki trgovec prideta povsod in povsod jim gre le za to, da se okrepi in da napreduje njih domovina. Američani so zato zelo nezaupljivi, ker se Japonci naseljujejo v velikem številu na zahodni obali Združenih držav, ker so prišli v Mehiko in v južnoameriške države; Anglež pa škilil nezaupljivo na

»Česa želite?« je vprašal notar nezaupljivo.

»Prosim Vas, gospod notar, preskrbite mi tisoč frankov ali tudi manj proti hipoteki na moje posestvo. Imam še neko posebno prošnjo. Danes moram imeti brezpogojno denar. Prosim, preskrbite mi še danes dopoldne posojilo. Nekaj sto frankov potrebujem. Gotovo mi, gospod notar, te male usluge, ki me bo rešila največje zadrege, ne boste odklonili.«

»Tisoč frankov! Proti vknjižbi?« mrmra notar. »Kje vzeti? Saj so vaša posestva obremenjena veliko nad svojo vrednostjo!«

»O, motite se, gospod notar!« zakliče gospod pl. Vlierbeke, ki se močno razburi.

»Ne, nikakor ne. Tisti, ki so na Vaše posestvo posodili denar, so mi naročili, naj kolikor mogoče visoko cenim Vaše posestvo. Ves svoj denar bi dobili

Japonca, ki se usiljuje v Avstralijo in na Novo Zelandijo.

Kako je japonska industrija že napredovala! »Manila Times« poroča, da je neki tvorničar črevljev v Tokiju dobil proti ameriškemu konkurentu dobavo en milijon parov črevljev ruski vladi za nižjo ceno. Seveda ga je podpirala tudi pri dobavi z denarjem in z jamstvom japonske vlade.

Anglija se je o bodočem razvoju v vzhodni Aziji zelo vrezala. Ne stoji ji tam več nasproti vsled japonsko-ruske vojske finančno oslabiljena Japonska, marveč Japonska, ki se je, kakor Amerika, med vojsko napolnila žepe. Japonska trgovinska bilanca je bila že pred vojsko leta 1914. pasivna za 250 milijonov jenov, a leta 1915. je že izvozila za 250 milijonov jenov več, kolikor je izvozila l. 1914. Japonska je postala bogata. Denar je pa moč, je pisal celo Anton Kristan. Japonska je med vojsko v Londonu kupila lastnih posojil za tri milijone funtov šterlingov. Znano je, da je Rusiji že posojala. Name-rava celo sama izboljšati kitajske finance z velikim posojilom 600 milijonov jenov. V Londonu si pač v sedanjih okolnostih ne bodo upali dražiti svojega zaveznika, da se ne bi izpremenil v sovražnika. Potrpeti bodo morali marsikaj. Japonci seveda kot dobri diplomati to dobro vejo. Znano jim je, da so trn v peti Angležem, Rusom in Američanom, a sam se nihče ne upa nanje.

Kljub temu se Japonci pripravljajo za vse slučaje. Zelo prav jim prihaja sedanja vojska, ko jo izrabljajo za to, da si širijo svetovno trgovino. Trgovinskih ladij so veliko zgradili. V desetih letih je poskočilo število njih ladij od 1570 s 660.000 tonami na 3500 ladij z nad 2 milijona ton.

Bodočnost v vzhodni Aziji gre Japoncem. Posebno koristi Angležev so prizadete. Gospodarski vpliv Japonske se namreč že čuti tudi v angleških kolonijah, v nizozemski Indiji in na ameriških Filipinih. Avstralijo in Novo Zelandijo poplavlja japonsko blago. Tudi južni Ameriki dobavljajo Japonci veliko blaga. Japonska zunanja trgovina je dosegla leta 1903. komaj 600 milijonov, a leta 1914. že 1186 milijonov.

Seveda s slabim blagom bodo Japonci delali kupčije le med vojsko, po vojski se bodo pač morali nekoliko umakniti drugim. A brezobzirni japonski trgovec, ki ne pozna zvestobe in ki mu ni verovati, lahko povzroči tudi tozadevno presenečenje.

Sicer se pa Japonska pripravlja, da bo ščitila pridobljeno si trgovino in gradi velikansko vojno mornarico.

Svetovna lakota.

Nekoliko čudno se pa slišijo poročila iz držav, ki so zvezane v sporazumu in iz Amerike. Povsod se zaloge krčijo, pridelujejo manj žita, cene mu strašno poskakujejo. Meni nič, tebi nič to težko verujemo. Pod nadzorom deviške zemlje smo si vedno predstavljali neizčrpljivo rodovitnost. Saj so računari trdili, da bi zemlja doline Orinoko lahko preredita cel svet. Zdaj pa bremo, da imajo v Ameriki krizo s pšenico, ki je zdaj petkrat dražja, kakor je bila v mirnih časih in da celo dvomijo, če se bodo doma preživeli ljudje. Argentinija, prava žitnica, ki je skozi in skozi živinorejska dežela, je prepovedala izvoz, da preživi svoje ljudi.

Ameriške Združene države so imele dve leti slabo letino. To se še leta 1915 ni toliko poznalo, ker so bile zaloge prejšnjih let velike. Iz Združenih držav so pa izvozili leta 1915. in 1916. velikansko množino žita v zahodno evropske države. Zaloge so pošle. Anglija in Francija sta nabavili do 80 odstotkov, kar sta potrebovali, v Združenih državah. Dobro so plačevali; spomladi leta 1916. so uvozili 6,700.000 ton, še letošnje pomlad za pet milijonov ton pšenice v navedeni državi. To se je pa tako v Ameriki poznalo, da mislijo čisto resno na to, da vpeljejo »preljubeznivo« krušno nakaznico. Zadnja letina je bila v Združenih državah slaba, letos pravijo, da bodo pridelali le 63 odstotkov navadne dobre letine.

V Argentiniji je bila tudi slaba letina. Prepovedali so zato izvoz pšenice in moke. Kar bodo izvozili, bodo uvozili v Brazilijo, ki bo zamenjala pšenico s kavo. Če bo ameriški izvoz v taki meri izostal, preostane Evropi le še Avstralija, a tam se v primeri ne pridela dovolj, tudi prevoz je težaven. Angleška ladja, ki vozi žito, potrebuje v Ameriko 14 dni, v Avstralijo pa vozi sedem tednov. To se pozna! Indija je zelo obljudena in pač ne more pogrešati velikih množin. Rumunija, Besarabija in južna Rusija, ki so dobavljale zahodni Evropi veliko žita, so odrezane od sveta in ne pridejo v poštev. A če bi se tudi lahko na nje zanašali, je to težavno, ker Rusija potrebuje sama moko.

Upoštevati se mora, da so tudi podmorski čolni uničili veliko blaga; voj-

ska sama tudi uničuje polje. Ljudem, ki niso na bojnem polju, pri najboljši volji ni mogoče, da bi sami obdelali polje tako, kakor je bilo obdelano pred vojsko. Edina rešitev: takojšen mir temeljem splošnega, pravičnega kompromisa.

Okno v svet.

Obleka na Nemškem. Centrala za oblačila na Nemškem je naročila 120 tisoč moških oblek, da jih po nizkih cenah proda manj imovitim ljudem.

Ponarejalec krušnih nakazil. V Berlinu je policija izsledila tajno tiskarno, ki si jo je bil v svojem stanovanju uredil neki tiskar. Izdeloval je nakazila na kruh in jih prodajal. V stanovanju so našli še 2000 takih nakazil.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Mihael Moškerc.**
Tisk Katoliške Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti štef. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg štef. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Slezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!